Työehdot-osasto/Ilveskivi

15.2.2022

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Etäkuulemistilaisuutenne 16.2.2022

U 6/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä (alustatyödirektiivi)

Pyydettynä lausuntonaan Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry lausuu seuraavaa:

SAK kannattaa valtioneuvoston kantaa, jonka mukaan Suomi tukee direktiiviehdotuksen tavoitteita parantaa alustojen kautta työskentelevien henkilöiden työoloja ja sosiaalisia oikeuksia sekä turvata yritysten tasapuoliset toimintaedellytykset työ- ja sosiaaliturvalainsäädäntöön ja muuhun sääntelyyn liittyvien velvollisuuksien toteuttamisessa.

Alustavälitteinen työ ja digitaalisiin alustoihin perustuva talous kasvaa nopeasti. Komission mukaan tällä hetkellä yli 28 miljoonaa EU:ssa asuvaa henkilöä tekee töitä työtä välittävien digitaalisten alustojen kautta, ja vuonna 2025 määrän uskotaan kasvaneen jo 43 miljoonaan.

Vaikka alustavälitteisen työn lisääntyminen näyttää tarjonneen uusia työn tekemisen mahdollisuuksia, se on samalla luonut ongelmia. Kun perinteisen työsuhteisen työn teettämisen mallista on siirrytty erilaisiin kumppanuus- tai muihin sopimussuhteisiin, on sopimusjärjestelyillä heikennetty työntekijöiden turvaa ja siirretty työnantajavelvoitteet työntekijöiden itsensä kannettavaksi. Komission arvioiden mukaan jopa 5,5 miljoonan alustavälitteistä työtä tekevän henkilön ammattiasema on saatettu määrittää virheellisesti. Näistä niin kutsutuista väärin luokitelluista työntekijöistä täytyy tehdä erottaa aidot itsensä työllistäjät ja yrittäjät, joille digitaaliset alustat toimivat markkinapaikkoina.

Valtioneuvoston kirjelmässä tuodaan esille väärin luokiteltujen alustavälitteisen työn tekijöiden asemaan liittyviä ongelmia, kuten puuttuvat työsuhdeturva, työhön liittyvä sosiaaliturva, työturvallisuus ja -terveydenhuolto. SAK katsoo, että ilmiön tarkastelussa tulee ottaa huomioon myös sen yhteiskunnallisia vaikutuksia, kuten sosiaaliturvan rahoituspohjan murentuminen mukaan lukien tulevaisuuden eläketurvan rahoitus ja eläkeläisköyhyyden lisääntyminen ja mahdollinen lisääntyvä harmaa talous. SAK katsoo, että Euroopan komission ehdotuksella direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä voidaan pureutua edellä kuvattuihin ongelmiin.

Tarvetta sääntelyn täsmentämiseksi ilmentää myös eri jäsenvaltioiden tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen alustavälitteisen työn tekijän oikeudellista asemaa koskeva ratkaisukäytäntö. Myös Suomessa

on kansallisesti alustavälitteisen työn tekijän asemaa koskevassa tulkinta- ja soveltamiskäytännössä nähtävissä horjuvuutta työntekijän ja yrittäjän aseman rajanvetotilanteissa.

Direktiiviehdotus on osa laajempaa kokonaispakettia, jolla pyritään vastaamaan muuttuvaan työelämään ja erilaisiin työn teettämisen tapoihin liittyviin ongelmiin. EU-tason toimet ovat tarpeellisia sekä työntekijöiden vähimmäisturvan parantamisen että sisämarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta. Yritysten välistä kilpailuetua ei tule mahdollistaa työntekijöiden asemaa heikentämällä. Tasavertaisen kilpailun kannalta on siten ongelmallista, jos tosiasiallisesti työsuhteen tunnusmerkit täyttävää työtä ei joissain jäsenmaissa tunnisteta työsuhteiseksi. Lisäksi SAK pitää hyvänä komission kantaa, jonka mukaan työsuhteisen työn ja yrittäjyyden väliin ei tule luoda niin kutsuttua kolmatta kategoriaa, mikä olisi omiaan lisäämään tulkinnallisia rajanvetotilanteita entisestään.

Lopuksi SAK toteaa, että direktiiviehdotuksessa on hyviä uusia avauksia, jotka tarjoavat hyvän pohjan sääntelyn jatkovalmistelulle. Direktiivin jatkovalmistelun on perusteltua nojata työntekijöiden suojelun periaatteeseen, hyvinvointivaltion rahoituspohjan turvaamiseen ja direktiivin tarkoitukseen työtä tekevien oikeudellisen aseman parantamiseksi.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot

lakimies Paula Ilveskivi
paula.ilveskivi@sak.fi
puh. 050 565 1664